

Γ Ρ Ε Β Ε Ν Α

"ΒΑΛΛΙΑ ΚΑΛΝΤΑ" - "ΜΠΑΛΤΣΕΣ" - ΜΑΝΙΤΑΡΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ: **ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ, ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: **ΑΝΝΑ ΚΑΛΑΪΤΖΗ, ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Κείμενο: **Θεόφιλος Δ. Μπασγιουράκης**

ΣΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΚΡΑΝΙΑ

Πολλές φορές τα τελευταία χρόνια είχαμε την ευκαιρία ν' ακούσουμε τον **Γιώργο Κωνσταντινίδη**, να μιλάει με πάθος για το μεγάλο πάθος της ζωής του, τα **Μανιτάρια**.

Ποτέ, ωστόσο, δεν είχαμε την τύχη ν' αναζητήσουμε μανιτάρια μαζί του στα σκιερά και υγρά χώματα της εξοχής των Γρεβενών, της γενέτειρας του Γιώργου. Αυτό το προνόμιο -και θα διαπιστώσουμε στη συνέχεια της διήγησής μας γιατί το ονομάζω προνόμιο- το ζήσαμε στα τέλη του Νοέμβρη, με ορμητήριό μας την **Κρανιά Γρεβενών**. Μαζί με μας το έζησαν άλλοι 50, κάθε ηλικίας φυσιολάτρες, όλοι Μέλη του Ομίλου μας, των «**ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ**».

Ας απομακρυνθούμε λοιπόν για ένα τριήμερο -έστω και νοερά- από την καθημερινότητα της πόλης. Προορισμός μας η Κρανιά Γρεβενών, ένας τόπος ορεινός και πανέμορφος, σε φυσικό περιβάλλον αυθεντικό. Που είναι ταυτόχρονα και μια από τις κύριες πύλες εισόδου στη «**Ζεστή Κοιλιάδα**», την θρυλική «**Βάλλια Κάλντα**».

Το υψόμετρο πλησιάζει τα 1.000 μέτρα, καθώς φτάνουμε στην Κρανιά. Ήδη στα δυτικά διαγράφεται ένας βουνίσσιος ορίζοντας δασοσκέπαστος. Είναι τα περίφημα δάση μαυρόπευκων, ρόμπολων και οξυάς, που καλύπτουν τις απολήξεις της Νότιας

Πίνδου. Εδώ δεσπόζει ο ορεινός όγκος του **Λύγκου**, με πολλές κορυφές που ξεπερνούν τα 2.000 μέτρα. Στους πρόποδες αυτών των κορυφών, καλά προφυλαγμένη και αθέατη, εκτείνεται η διάσημη Βάλλια Κάλντα.

2 χιλιόμετρα έξω απ' την Κρανιά συναντάμε τον πετρόχτιστο ορεινό ξενώνα **PINDOS RESORT**. Χτισμένη σ' ένα ξέφωτο του δάσους, σε υψόμετρο 950 μέ-

τρων η μονάδα, αγναντεύει μακρινούς βουνίσσιους ορίζοντες, που ξεκουράζουν το βλέμμα με τα καταπράσινα βοσκοτόπια και τα δάση των κωνοφόρων.

Στην κεντρική αίθουσα του PINDOS RESORT υποδέχονται τα μέλη του Ομίλου οι φιλόξενοι οικοδεσπότες, ο **Μπάμπης Φούφας** και η γυναίκα του **Σοφία**. Πανέμορφη η αίθουσα, με γοπευτικό οκταγωνικό σχήμα και πανοραμική περιμετρική

τζαμαρία. Με το αναμμένο της τζάκι χαρίζει μια γλυκειά θαλπωρή σε τούτες τις βραδινές ώρες του Νοέμβρη. Το σημαντικότερο, ωστόσο, γεγονός συμβαίνει λίγη ώρα μετά το πέσιμο της νύχτας. Είναι η στιγμή, που φτάνει από τα Γρεβενά ο Γιώργος Κωνσταντινίδης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΚΑΙ ΜΑΝΙΤΑΡΙΑ

Με τις πρώτες κιόλας λέξεις μαγνητίζει το ακροατήριό του ο Γιώργος. Αρχίζουν σιγά σιγά να αποκαλύπτονται λεπτομέρειες από τον τόσο άγνωστο μα και τόσο συναρπαστικό κόσμο των μανιταριών. Έναν κόσμο γοητείας, μυστηρίου αλλά και κινδύνου, που σε κάποιες περιπτώσεις, μπορεί ακόμα να οδηγήσει και στον θάνατο.

Ποιος είναι όμως ο άνθρωπος, που με τόσο πάθος, με τόση ευχέρεια μιλάει για τα μανιτάρια; Γεννημένος το 1962 στην **Κνίδη Γρεβενών** ο Γιώργος, αγάπησε τη

Γιώργος Κωνσταντινίδης. Μετά την θεωρία, ο δάσκαλος παραδίδει πρακτικά μαθήματα για τα μανιτάρια στο βουνό.

φύση, πέρασε ώρες ατελείωτες στο ύπαιθρο. Το **1989**, για πρώτη φορά δοκίμασε μανιτάρια. Η συνέχεια υπήρξε μυθιστορηματική. Μεταβλήθηκε ο Γιώργος σε ακαταπόνητο ερευνητή μανιταριών, στα τόσο πλούσια και ποικίλα οικοσυστήματα της φύσης των Γρεβενών. Που θεωρούνται στην Ελλάδα ο παράδεισος των μανιταριών. Και όχι άδικα, αφού έχουν ταυτοποιηθεί περισσότερα από **1450** διαφορετικά είδη, κάποια απ' τα οποία πολύ σπάνια.

Ακούραστος στη ζωή του ο Γιώργος Κωνσταντινίδης. Παιδαγωγική Ακαδημία, Πάντειος, δημοσιογραφία, πληροφορική, επιμόρφωση στη χρήση μικροσκοπίου και, βέβαια, μόνη ενασχόληση, με τι άλλο;, τα μανιτάρια. Σπουδαία βιβλία για τα μανιτάρια, αμέτρητα άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, μέλος σε Ελληνικούς και διεθνείς συλλόγους μανιταροφίλων, πάμπολλες βραβεύσεις, με σημαντικό-

τερη την βράβευση -τον Δεκέμβριο του 2001- από την Ακαδημία Αθηνών, για την προσφορά του στην εκπαίδευση και την έρευνα.

Παραστατικός και χειμαρρώδης ο Γιώργος ενθουσιάζει το ακροατήριο. Βροχή πέφτουν οι ερωτήσεις, απαντάει με τρόπο απλό και κατανοητό, διαλύει μύθους και λανθασμένες απόψεις για τα μανιτάρια. Για το επόμενο πρωί μας προσκαλεί σε μια αναζήτηση μανιταριών μαζί του στην υγρή γη του δάσους έξω απ' την Κρανιά. Το μάθημα θα ξεφύγει πια από το θεωρητικό επίπεδο, θα γίνει επί του εδάφους.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Ένας βαρύς, συννεφιασμένος ουρανός κρύβει, λίγη ώρα μετά τα χαράματα τον

ήλιο. Φεύγουμε με τα αυτοκίνητα από την Κρανιά με κατεύθυνση προς Βάλλια Κάλντα. Μερικά χιλιόμετρα μετά, αφήνουμε τα αυτοκίνητα στο πλάι του δασικού δρόμου και ξεκινάμε με τα πόδια. Οι πρώτες σταγόνες της βροχής δεν μας πτοούν, φοράμε αδιάβροχα, κάποιοι ανοίγουν ομπρέλλες. Μπροστά ο Κωνσταντινίδης, πίσω του εμείς. Παίρνουμε έναν πολύ απότομο ανήφορο μέσα σε δάσος μαυρόπευκων με πανύψηλους κορμούς.

-Τέτοια εποχή, άλλοτε, θα βρίσκαμε πολλά φαγώσιμα μανιτάρια, λέει ο Γιώργος. Δυστυχώς φέτος ξεκίνησαν πολύ νωρίς οι ζέστες και οι βροχές, και τα μανιτάρια έχουν πια ολοκληρώσει τον κύκλο της ζωής τους. Μερικά είδη, ωστόσο, έστω και μη φαγώσιμα, θα συναντήσουμε οπωσδήποτε.

Δεν πέφτει έξω. Κάθε λίγο ακούγεται μια φωνή, που ενημερώνει ότι έχει βρει κάποιο μανιτάρι. Σπεύδει ο Γιώργος να κάνει την αναγνώριση. Μαζευόμαστε γύρω του, άνθρωποι κάθε ηλικίας, ακόμη και παιδιά, που μερικά για πρώτη φορά έχουν δει ή έχουν αγγίξει στη φύση μανιτάρια.

-Τυχερά παιδιά, σχολιάζει ο Γιώργος. Όταν εγώ ήμουν στην ηλικία τους κανένας δεν μου είχε μιλήσει για μανιτάρια.

Η βροχή σταματάει όχι όμως και ο καταιγισμός των ερωτήσεων. Σε όλες απαντάει ο Γιώργος, αναγνωρίζει το είδος του κάθε μανιταριού, αναλύει τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητές του, την επικινδυνότητα ή βρωσιμότητα και πλήθος άλλων λεπτομερειών, που είναι αδύνατον να συναντήσουμε με τόση παραστατικότητα και αμεσότητα σε οποιοδήποτε βιβλίο μανιταριών.

Μέσα απ' τα κλαδιά των μαυρόπευκων ακνοφαίνεται ο ήλιος. Ο περίπατός μας εξελίσσεται με τρόπο ιδανικό. Και είναι στ' αλήθεια υπέροχο να βλέπουμε ένα πολύχρωμο πλήθος διαφόρων ηλικιών, να βαδίζουν με τόση ευχαρίστηση στο δάσος, ν' αναζητούν και να βρίσκουν μανιτάρια, ν' ακούνε με προσήλωση τις συναρπαστικές περιγραφές του Γιώργου Κωνσταντινίδη.

Ο επίλογος αυτής της θαυμάσιας μέρας αλλά ταυτόχρονα και η πιο ευχάριστη έκπληξη περιμένουν τα μέλη του Ομίλου στις «**Αυλαίς**», το εστιατόριο-καύχημα της

Τα μέλη του ομίλου βρίσκουν και στη συνέχεια παρουσιάζουν τα μανιτάρια τους στον Γιώργο Κωνσταντινίδη, που ως "κινητή εγκυκλοπαίδεια", περιγράφει αναλυτικά όλες τις ιδιότητες και ιδιαιτερότητες των ειδών τους.

πόλης των Γρεβενών. Εδώ, σ' έναν χώρο υψηλής αισθητικής μιας παλιάς κατοικίας των Γρεβενών, ο **Θόδωρος Καραγιάννης** και οι συνεργάτες του μας μυσούν στα μυστικά των γεύσεων, των πιο νόστιμων άγριων μανιταριών της περιοχής. Πολλές ποικιλίες, μαγειρεμένες με 4 διαφορετικούς τρόπους, πιστοποιούν με τον καλύτερο τρόπο την μεγάλη γευστική και γαστρονομική αξία αυτού του αγνού και τόσο σημαντικού προϊόντος της γης των Γρεβενών.

Ευχή και υπόσχεση όλων μας είναι να ξαναβρεθούμε και το επόμενο φθινόπωρο σε τούτο τον ωραίο τόπο, ν' ακολουθήσουμε στο δάσος τα χνάρια του Γιώργου Κωνσταντινίδη και να συλλέξουμε με την επίβλεψη και τις οδηγίες του πολλά και νόστιμα μανιτάρια.

ΣΤΗΝ ΜΑΓΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΒΑΛΛΙΑ ΚΑΛΝΤΑΣ

Τα περισσότερα μέλη του Ομίλου γνωρίζουν τη Βάλλια Κάλντα μόνο από τη φήμη της. Έτσι, η προοπτική μιας σύντομης επίσκεψης γίνεται απ' όλους δεκτή με ενθουσιασμό. Μαζί μας είναι και ο Γρεβενιώτης **Χρήστος Ντιανάσης**, γνώστης καλός της περιοχής. Βγαίνουμε από την Κρασιά με κατεύθυνση Δ-ΝΔ προς την Μηλιά. 3 περίπου χιλιόμετρα μετά συναντάμε δεξιά τον δασικό δρόμο προς την Βάλλια Κάλντα και τις Μπάλτσες. Η σχετική πινακίδα αναγράφει: «**Μπάλτσες 10, Βάλλια Κάλντα 14** χλμ.». Η οδική αυτή αρτηρία είναι μια από τις βασικές εισόδους προς την Βάλλια Κάλντα. (σχετική περιγραφή υπάρχει στο ΕΛΛ. ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τεύχος 59, ΣΕΠ-ΟΚΤ. 2007).

Η συνεχής παρουσία των μαυρόπευ-

Μια εκδρομή στη Βάλλια Κάλντα είναι από τις ωραιότερες εμπειρίες που μπορεί να ζήσει κανείς, σε μια φύση από τις πιο αυθεντικές.

κων με τους ευθυτενείς και πανύψηλους κορμούς μας χαρίζει εικόνες απaráμιλλης ωραιότητας, σ' ένα δασικό τοπίο από τα ωραιότερα που μπορεί ν' αντικρύσει κανείς. Σύμμαχός μας είναι το σταθερό και αξιόπιστο οδόστρωμα, που έχει αντέξει τις δυνατές βροχές και είναι κατάλληλο και για συμβατικά αυτοκίνητα.

Στα **2.6χλμ.**, στο αριστερό πλάι του δρόμου, συναντάμε την «**Γυφτόβρυση**», ενώ 3 περίπου χιλιόμετρα μετά την μικρούλα «**Τουρκόβρυση**». Το υψόμετρο πλησιάζει εδώ τα 1.400 μέτρα. 7.1χλμ. μετά την άσφαλο συναντάμε μια βασική διακλάδωση, που αριστερά ανηφορίζει προς «Μπάλτσες», ενώ στην ευθεία συνεχίζει για Βάλλια Κάλντα. Εδώ ο φίλος μας **Κυριάκος Παπαγεωργίου** μας εγκαταλείπει. Παίρνει ολομόναχος τις ανηφορίες για τις Μπάλτσες, πηγαίνει να πεζοπορήσει για μερικές ώρες και να συναντήσει το

πρώτο χιονάκι στα υψίπεδα της Μηλιάς, πάνω από τα 2.150 μέτρα.

Η κατάσταση του οδοστρώματος σταδιακά μεταβάλλεται. Το χώμα μαλακώνει, εμφανίζονται λάσπες, οι πέτρες πληθαίνουν, μικρά και μεγάλα ρέματα κόβουν κάθετα το δρόμο, η συνέχιση της διαδρομής είναι πια δυνατή μόνον σε 4x4. Φτάνουμε σε τρίστρατο, στην τοποθεσία «**Σαλατούρα Παπαγιάννη**». Ο τόπος είναι κατάφυτος με νεαρά ρόμπολα και πυκνούς θάμνους πυξαριών. Εκτεθειμένος όπως είναι ο αυχένος στους ανέμους, είναι ψυχρότερος από κάθε άλλο σημείο της διαδρομής. Μολονότι πλησιάζει μεσημέρι, η θερμοκρασία δεν ξεπερνάει τους 6 βαθμούς.

Λιγόλεπτη γενική ενημέρωση για την περιοχή από τον Χρήστο και κατηφορίζουμε για την καρδιά της Βάλλια Κάλντας. Μερικά χιλιόμετρα μετά, αφήνουμε αριστερά διακλάδωση προς Μηλιά και φτάνουμε στην στάνη με τα χαρακτηριστικά αιωνόβια ρόμπολα. Απέχουμε ήδη **23χλμ.** από τον ξενώνα PINDOS RESORT. Αφήνουμε σ' ένα ξέφωτο τ' αυ-

τοκίνητα και αρχίζουμε την περιπλάνηση στα λιβαδοτόπια και μονοπάτια. Τί να πει κανείς γι' αυτό τον τόπο! Χορταριασμένα ξέφωτα, ρυάκια και πηγές, πελώρια ρόμπολα και πανέμορφα μαυρόπευκα, οξυές με γυμνά κλαδιά και παχύ στρώμα ξερόφυλλων στη γη.

Ξεχύνονται όλοι στη φύση με πρώτα και καλύτερα τα παιδιά. Για τρεις περίπου ώρες περιπλανιόμαστε στα υψίπεδα της «Ζεστής Κοιλιάδας», άλλοτε σε δασικούς δρόμους, άλλοτε σε μονοπάτια και άλλοτε τσαλαβουτώντας σε λάσπες και νερά. Πού και πού εμφανίζονται μικροπροβλήματα στην πορεία, εξαιτίας της κατάστασης του εδάφους. Δυστυχώς οι δυνατές βροχές έχουν παρασύρει ένα ξύλινο γεφυράκι στο «Αρκουδόρεμα» και δεν μπορούμε να συνεχίσουμε προς το μεγάλο γεφύρι του ρέματος και τους καταρράκτες, εκεί από όπου αρχίζει το πολύωρο ανηφορικό μονοπάτι για τις θρυλικές, αλπικές λιμνούλες **Φλέγγας** (ΕΛΛ. ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τεύχος 36, ΝΟΕ-ΔΕΚ 2003).

Απομεσήμερο επιστρέφουμε στη στάνη. Ώρα κολατσιού και χαλάρωσης, κάτω

από έναν ήλιο εξαιρετικά επιθυμητό.

-Να σου ψήσω ένα καφεδάκι; με ρωτάει ο γιατρός **Δημήτρης Τούσσης**, που μαζί με τον συνάδελφό του **Νίκο Γιάντσιο** είναι αγαπητά και σεβαστά μέλη του Ομίλου.

-Γιατί όχι γιατρέ;

Ανάβει το γκαζάκι ο γιατρός, ετοιμάζομαι να του πω πόση ακριβώς ζάχαρη θέλω, εκείνος όμως με προλαβαίνει.

-Το μόνο που δεν διαθέτει το μαγαζί είναι η ζάχαρη. Μπορείς να τον πεις σκέτο;

Σηκώνω ανήμπορος τα χέρια: -Μήπως έχω κι άλλη επιλογή;

Φουσκώνει ο καφές, δοκιμάζω. Πρώτη γουλιά, δεύτερη γουλιά, δεν είναι τελικά τόσο απαίσιος ο σκέτος Ελληνικός.

-Και γλυτώνεις επιπλέον κι από επιβλαβή κατανάλωση ζάχαρης, προσθέτει ο γιατρός.

Την ίδια ώρα, ο φίλος μας ο Κυριάκος απολαμβάνει την μοναξιά του κι έναν πανοραμικό ορίζοντα μιας πλειάδας κορυφών από τις **"Μπάλτσες"**, μερικές εκατοντάδες μέτρα παραπάνω από μας, σε υψόμετρο περίπου **2.000μ.**

Πάμπολλα ρυάκια, "υδάτινες παραφυάδες" του περίφημου Αρκουδορέματος, εμποδίζουν τα βήματα μας στην περιπλάνηση του εδάφους της Βάλλια Κάλντας. Ένα πελώριο μαυρόπευκο φανερώνει παραστατικά την διαφορά ύψους ανάμεσα στους ανθρώπους και στο δημιούργημα της φύσης.

Διαμονή

Pindos Resort

Κρανιά, Γρεβενά

Υπεύθυνος: **ΜΠΑΜΠΗΣ ΦΟΥΦΑΣ**

Τηλ. **4620 86200, 6974848346**

Website: **www.pindosresort.gr**

Εστίαση

Αυλαίς

Πλ. 25ης Μαρτίου 6, Γρεβενά

Υπεύθυνος: **ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ**

Τηλ. **24620 25402, 6947 799719**

Website: **www.aulais.gr**

Κείμενο και φωτογραφίες:
Κυριάκος Παπαγεωργίου

Η πρώτη φορά που πήρα τα βουνά της Βάλια-Κάλντα είναι χαμένη στο παρελθόν.

Ωστόσο δεν ξεχάστηκε ο πρώτος άνθρωπος που συνάντησα τότε μέσα στο δρυμό, όπου τριγύριζα σα χαμένος, δίχως να ξέρω πού πρέπει να κατευθυνθώ. Ο άνθρωπος αυτός ερχόταν από τη «Ζεστή Κοιλιάδα» καβάλα στο γαϊδουράκι του, είχε τ' όνομα **Καλόγηρος**, όπως πάρα πολλοί Περιβολιώτες και ζούσε τους χειμώνες στη Χλόη του Βελεστίνου.

Εδειξε ανείπωτη χαρά που ένας Βολιώτης ψαχνότανε στα μέρη που γεννήθηκε αυτός και μπορούσε να του φανεί χρήσιμος. Μού έδειξε το δρόμο, μού έδωσε και συμβουλές και “προσοχή στις αρκούδες”, μου τόνισε, κάμοντας μια χαρακτηριστική κίνηση, φόβου σημαντική, με τα δάχτυλα τεντωμένα.

Από τότε πέρασαν πολλά χρόνια. Την αρκούδα δεν τη συνάντησα δυστυχώς ποτέ. Τα ίχνη της τα είδα και τα φωτογράφισα, άλλοτε νωπά, ωρών ή και λεπτών, καθαρογραμμένα είτε συστραμμένα κι άλλοτε σημάδια ημερών.

Το Αρκουδόρεμα το πέρασα τρεις φορές και το καταχάρηκα, γιατί είναι ένα από τα σπουδαιότερα διαβήματα της ορεινής πεζοπορίας, στον Πινδώο άξονα, που έχει

μεγάλη και πλούσια ποικιλία από αρώματα και νερομόνες, αλλά και από γεωμορφικά στολίδια.

Στις κορφές της Βάλια-Κάλντα ανέβηκα δόξα τω θεώ αρκετές φορές κι έτσι γνώρισα ολόκληρο το υπόβαθρο και τη δομή του δρυμού από όλες τις πλευρές.

Με το Θεόφιλο και το γιο του, τον δεκαπεντάχρονο τότε Λόη, διασχίσαμε για το ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ ένα μεγάλο

-ίσως το μεγαλύτερο- ανάγλυφο του συστήματος με πορεία έντεκα ωρών. Ξεκινήσαμε από το **Καταφύγιο του Μαυροβουνίου**, περάσαμε τον **Καπετάν-Κλήδη (2.036 μ.)**, τα **Αυτιά της Φλέγγας (2.159 μ.)**, το **Πέρασμα της Αρκούδας (2.082 μ.)** και καταλήξαμε στη **Βωβούσα**.

Με το Μάνθο από τη Λάϊστα ανεβήκαμε στο **Αυγό (2.177 μ.)** και στη **Σαλατούρα του Παπαγιάννη**.

Με τη Νίκη ανεβήκαμε το ρέμα της **Φλέγγας**, φτάσαμε στις αλπικές λιμνούλες, ύστερα διασχίσαμε το ρέμα της **Κυρα-Καλής** και κορυφωθήκαμε στην **Πυροστιά (1.967 μ.)**.

Όμως η μεγαλύτερη και πιο θεαματική εμπειρία μου συντελέστηκε στην ανάβαση του 2002, όταν είχε γίνει στη Φλέγγα η ετήσια συνάντηση των Ορειβατικών Συλλόγων, κι εγώ ξεκίνησα την πορεία μου προς τη Φλέγγα, όταν όλοι οι ορειβάτες είχαν αποχωρήσει.

Τότε, στη διαδρομή μου εκείνη, διαπίστωνα ότι γύρω μου έπεφταν πέτρες... Κοιτούσα απορημένος ολόγυρα κι αφού δεν έβλεπα τίποτα, δοκίμαζα όλο και αυξανόμενη απορία. Δεν ήταν, όπως μού είπε αργότερα ο υπεύθυνος του Καταφυγίου, παρά κάποια "ενοχλημένη αρκούδα", που μου πετούσε πέτρες, αφού είχε βάνουσα ταλαιπωρηθεί όλη τη μέρα από τους εκατοντάδες φωνακλάδες ορειβάτες, που την είχαν βγάλει απ' τα νερά της. Τώρα δυσανασχετούσε με μένα, ρίχνοντάς μου μικρά πετραδάκια, που έσκαγαν γύρω μου σαν οβίδες...

Εφέτος (20 Νοεμβρίου), που το ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ σχεδίασε για τον όμιλο των Ελλήνων Περιηγητών μια επίσκεψη στην καρδιά της Βάλια-Κάλντα από την είσοδο της Κρανιάς, εγώ αποσχίστηκα και πήρα το δρόμο για τις **Μπάλτσες**, την κορυφή **Κακοπλεύρι** δηλαδή της Μηλιάς, τη δεύτερη μεγαλύτερη κορυφή του πέταλου (**2.160 μ.**).

Ενώ δηλαδή ολόκληρη η ομάδα των Περιηγητών αποφάσισε να κατευθυνθεί για το Αρκουδόρεμα και τη Ζεστή Κοιλιάδα, (πολύ καλύτερη επιλογή), εγώ έστριψα νότια για την παγωμένη κορυφή της Μηλιάς.

Ο χωρισμός μας έγινε στο σημείο όπου μια πινακίδα, έξη χιλιόμετρα από την άσφαλτο, δείχνει αριστερή στροφή για τις Μπάλτσες. Ο όμιλος των Περιηγητών συνέχισε ευθεία για το Αρκουδόρεμα, και τη Βάλια Κάλντα.

Πριν χωρίσουμε περάσαμε από τη δασική θέση **Στράνια**, την ωραία πηγή της **Γυφτόβρυσης** με το γάργαρο παγωμένο νερό, και την **Τουρκόβρυση**. Μετά, ο δρόμος μας χώρισε.

Στρίβοντας αριστερά ακολούθησα στην αρχή ένα δρόμο μέσα σε χαρούμενο φθινοπωρινό περιβάλλον από φυλλοβόλα, με χρώματα ακόμη ζωηρά.

Όμως γρήγορα έπεσα σε λάσπες από μια καταρρακτώδη βροχή που είχε πέσει την προηγούμενη μέρα, με αποτέλεσμα να δυσχεράνει την πορεία μου. Ετσι λίγο παραπάνω, στα τρία χιλιόμετρα από τη στροφή, εγκατέλειψα το αυτοκίνητο κι ανηφόρισα με τα πόδια. Ήμουν μονάχος και προετοιμασμένος να δεχτώ την καλότυχη επίσκεψη καμιάς από τις δέκα περίπου “κυρίες” του απομονωμένου οικοσυστήματος της ορεινής Πίνδου που εγκαταβιώνουν εδώ γύρω. Είχα λοιπόν τις κεραιές μου απλωμένες και όλα μου τα αισθητήρια σε επιφυλακή.

Από κάπου μακριά ακούστηκαν αλυχτίσματα. Σουρσίματα μες στις φυλλωσιές και βήματα νευρικά με αναστάτωσαν, αφού δεν περίμενα να συναντήσω ανθρώπους κι οικόσιτα ζώα.

Προχωρώντας στο δρόμο άκουσα ένα μαρσάρισμα μηχανής. Σε λίγο εμφανίστηκε ένα TOYOTA με τον οδηγό του να

κάνει μανούβρες. Κατέβηκε μόλις με είδε κι αφού με ρώτησε τι γυρεύω εδώ πάνω μοναχός, ύστερα όλος αγωνία ζήτησε να τον πληροφορήσω αν είχα συναντήσει τίποτε σκυλιά.

Τι είχε συμβεί; Τέσσερα κυνηγόσκυλα και δυό νοματαίοι, ύστερα από καρτέρι περικύκλωσαν ένα αγριογούρουνο, και τώρα το είχαν κάπου αιχμαλωτισμένο τα σκυλιά, αλλά δεν μπορούσαν οι κυνηγοί να εντοπίσουν από πού ερχόντουσαν τα αλυχτίσματα και τα σήματα των “κυνηγόσκυλων”.

Μούδειξαν τα ίχνη από το αγριογούρουνο, αλλά ήταν πια βέβαιοι πως τόσκασε στα ψηλώματα καταφέροντας να διαφύγει, ωστόσο τα σκυλιά τους περιπλανιόντουσαν άσκοπα κι υπήρχε κίνδυνος να χαθούν κι αυτά.

“*Τάχει αυτά το κυνήγι*”, τους είπα δίχως καμία θλίψη κι έφυγα.

Περιορίστηκα στο δασικό ανάγλυφο. Τα υπέροχα μαυρόπευκα ισορροπούσαν ανάμεσα στις πανύψηλες κοψιές κρύβοντας τη θέα τ’ ουρανού. Σημαδιακές ράχες και κορμοί ζωηροί, εγκολπωμένοι το τρα-

χύ καφετί τους στίγμα υψώνονταν δίπλα μου, με περφάνεια κι αλληγορία.

Διάβηκα δυό ρέματα με μεγάλη κατεβασιά νερού που είχαν λιμνάσει στο δρόμο κι απέναντί μου ξαφνικά μια τεράστια ασπρουδερή κορμοστασιά με κοιτούσε από το πανώριο ύψος της. Ήταν μια πανέμορφη **λευκόδερμη πεύκη**, ένα υπέροχο **ρόμπολο**, που είχε ανασκαφεί στη βάση του από τη υγρασία και τη διάβρωση και με τις πολυπλόκαμες ρίζες του στημένο στην άλλη άκρη του δρόμου μούκλεβε την ανάσα.

Το προσπέρασα χανωμένος από την εκπληκτική τομή του και την ακόμη υπέροχη επιδερμίδα του. Ο δρόμος έσβηνε σιγά-σιγά, οι λάσπες πλήθαιναν και το χιόνι έκαμε δειλή μα συχνή εμφάνιση στα πλατώματα του δρόμου αλλά και στις ριζοπλαγιές των δασόπευκων.

Πίσω μου στο βάθος άφηνα το τεμαχιστό επίπεδο της γρεβενιώτικης υπαίθρου, ενώ μπροστά μου αποκαλύπτονταν οι γυμνές χιονισμένες κορυφές του πέταλου. Εμπαινα πια στην υποαλπική χιονισμένη ζώνη που υπέθαλπε ο πρόωρος χειμώνας.

Με λαχτάρα καρτερούσα ν' αντικρίσω να ξανοίγεται η καμπυλωτή όψη της Μηλιάς και το λιβαδωτό της τέλμα στην παρυφή του στέρνου της.

Οι αρκούδες με είχαν λησμονήσει. Εγώ όμως περνώντας ανάμεσα από τα κεραυνοβολημένα ρόμπολα είχα την προσδοκία ότι θ' ανταμώσω τυχαία κανα ξέμπαρκο θηλαστικό. Ήταν τόσο ζωντανή και επίμονη η προαίσθησή μου που ήμουν πανέτοιμος, με τη μηχανή στο χέρι.

Τίποτα τέτοιο όμως δε συνέβη. Κι αν ακόμη σουλατσάριζε στον τόπο αυτό κάποιο αγρίμι, θα είχε εγκαταλείψει το λημέρι του, όταν με μύρισε και πριν προλάβω εγώ να το πλησιάσω.

Έτσι επιδόθηκα στην ανίχνευση του περιβάλλοντος και των ρεμάτων που άρχιζαν να εμφανίζονται διάσπαρτα σε ολόκληρη την τρυφερή λεκάνη του αλπικού πεδίου. Ήταν πράγματι μια εικόνα μοναδική και υπέροχη, από αυτές που βλέπει κανείς μονάχα τέτοια εποχή. Όταν δηλαδή έχει προηγηθεί κάποιο χιονάκι που δε λιώνει επιμένοντας να υποδεχτεί το επόμενο κι έχει σαρώσει τις πλαγιές με τη

λευκάδα του και τις φαιόσταχτες τρύπες που έχει αφήσει ασκέπαστες.

Αναλώθηκα σε αυτά τα τρυφερά πεδία των ρεμάτων και των πηγών που ονομάζονται από τους ντόπιους «**Μπάλτσες**», κι από τα οποία πήρε το όνομά της η περιοχή του εκτεταμένου αυτού λιβαδιού.

Από πάνω μου εκτείνονταν ογκώδης αλλά πολύ κοντινή η μακριά ράχη της κορυφογραμμής της Μηλιάς. Στο μέρος που βρισκόμουν δεν είχα καμιά ορατότητα πέρα από τις νότιες παρυφές της Μηλιάς και τη μεγάλη διαβρωμένη αλάνα του λιβαδιού. Ως εδώ ψευτοφτάνει ένας υποτυπώδης δρόμος. Κάτω από τα ρόμπολα υπήρχαν διαλυμένα τσαντήρια και καλύβες βοσκών. Τα προσπέρασα και καθώς δεν υπάρχει έτσι κι αλλιώς μονοπάτι για την κορυφή, επλάνησα τη ματιά μου δοκιμάζοντας να σκαρφαλώσω στην κορυφή από το πιο αχιόνιστο κομμάτι του βουνού. Βρήκα ένα κατακόρυφο γυμνό σημείο και σε είκοσι λεπτά βρισκόμουν στην κορυφογραμμή. Το αγιάζι από τα βόρεια ερχόταν παγωμένο και μουγγρίζοντας. Δεν ήταν εύκολο να σταθώ. Όμως όταν σταθεροποιήθηκα, εσάρωσα με το βλέμμα μου το σύμπαν της εποπτείας.

Και τι δε βλέπει κανείς από δω πάνω, όταν, όπως σήμερα, έχει ευδία και διαυγή ατμόσφαιρα. Σχεδόν απέναντί μου, με βόρεια κατεύθυνση η ωσειδής κορυφή του Αυγού. Ονομα και πράμα. Δυτικά η ομαλή ράχη της Φλέγγας και των Αυτιών της Αρκούδας. Ανάμεσα στα τρία αυτά βουνά (κορυφή Μηλιάς, που βρισκόμουν εγώ, Φλέγγα και Αυγό) βάθαινε απότομα η κοιλάδα του Αρκουδορέματος.

Πίσω από το Αυγό και λίγο αριστερά ξάνοιγε η χιονισμένη οροσειρά της Γκαμήλας και στο πλάι της το καμπυλωτό, δικόρυφο κι ανεξάρτητο βουνό της Τραπεζίτσας, που το χωρίζει απ' αυτή το σχίσμα του Αώου. Δεξιότερα από το Αυγό η άλλη μεγάλη οροσειρά του Σμόλικα, βαριά κυκλωμένη από επιτόπια νέφη. Πίσω της ανανοφανόνταν ο Γράμμος. Ανατολικότερα, και με την ψευδαίσθηση ότι βρίσκεται ένα βήμα από δω, η ομαλή Βασιλίτσα. Και τελείως ανατολικά και στο βάθος φαίνονταν καθαρά ολόκληρο το σώμα του Ολύμπου με τη γνωστή δί-

πολη κορυφή του Μύτικα και της Σκάλας.

Γυρίζοντας το βλέμμα προς τα νότια είδα να λάμπει μες στο ανταριασμένο φως του μεσημεριού η οροσειρά του Λάκμου (Περιστέρι) και πίσω του τα Τζουμέρκα και η Κακαρδίτσα. Πιο κοντά η χαμηλή ράχη του Μιτσικελιού.

Όλα τα βουνά αυτά σχημάτιζαν έναν απίστευτο χορευτικό κλοιό που με ταξίδευε στους επτά ουρανούς της οπτικής ευδαιμονίας.

Γύρω μου το χιόνι χόρευε κι αυτό λαμπικαρισμένο και σκληρό. Το κολωνάκι της κορφής, στη μέση μιας ομαλής καμπυλωτής ράχης, είχε δεμένο στην άκρη του ένα αλουμινένιο κιβωτιάκι που επάνω του έγραφε με χοντρά γράμματα το λογότυπο της κορυφής με το υψόμετρό της (**2.170** κι όχι 2.160).

Αποσύνδεσα το συρματάκι και ανοίγοντας το καπάκι είδα μες στο κιβώτιο ένα βιβλίο επισκεπτών μαζί με μολύβι και μια σφραγίδα. Χουχούλιασα τη σφραγίδα με την ανάσα μου κι αποτύπωσα σε ένα χαρτάκι το λογότυπό της που έγραφε: «**ΜΠΑΛΤΣΕΣ – 2.160 – ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΡΑΝΙΑΣ**».

Υστερα πήρα τον κατάφορο για την επιστροφή. Δοκίμασα από μιαν αχιόνιστη σάρα με μικρά κοφτά βηματάκια. Και καθώς παρατηρούσα, κάνοντας συχνές στάσεις, το θέαμα που ανοίγονταν από κάτω μου, με το μισοχιονισμένο λιβάδι, τα ξεραμένα από τους κεραυνούς αλλά και τα υψίκορμα ρόμπολα, τις πηγές που ανέβρυσαν μες από τα βράχια και τις πορείες που σχημάτιζαν οι πλατιές νεροσυρμές, απορροφούσα με την έκσταση του αισθαντικού πεζοπόρου την πολύ εντυπωσιακή ομορφιά αυτού του νοεμβριάτικου μεσημεριού επάνω στη μισοπαγωμένη Μηλιά.

Μια χαρά και μια λύπη με κατέλαβε ξαφνικά. Η χαρά μου ήταν γιατί δοκίμαζα αυτές τις μοναδικές κι ανεπανάληπτες στιγμές της φυσικής ευδαιμονίας και η λύπη μου γιατί περιοριζόταν η ευδαιμονία αυτή γύρω από μένα. Γιατί έλειπαν οι φίλοι μου και οι δικοί μου άνθρωποι για να μεριστούν κι εκείνοι αυτή την ακατάλυτη χαρά που θα τους ξεσηκώσει για το υπόλοιπο της μέρας.